

Авраменко Євгеній Володимирович,
*аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Інноваційний розвиток агропромислового комплексу України тісно пов'язаний із застосуванням сучасних цифрових технологій, а також автоматизацією та роботизацією виробничих процесів. Для підвищення ефективності цих ресурсів необхідно вдосконалювати виробничі технології та системи управління в контексті розвитку цифрової економіки [1].

Враховуючи сучасний напрямок розвитку цифровізації аграрного виробництва виникає потреба в дослідженні сутності та структури цифрової компетентності майбутніх фахівців, що навчаються за спеціальністю 208 «Агроінженерія» як складової її професійної компетентності.

Для повного аналізу поняття «цифрова компетентність майбутніх агроінженерів» необхідно звернути увагу на такі ключові терміни як «компетентність», «компетентнісний підхід», «цифровізація» та «цифрова компетентність». Таким чином, узагальнення теоретичних основ передбачати визначення основних понять та дослідження їх взаємозв'язку.

Термін «компетентність» став предметом численних досліджень і залишається в центрі уваги сучасної педагогічної науки. На наш погляд це пояснюється тим, що він відкриває нові перспективи для розуміння навчання.

О. Пометун вибирає «компетентнісний підхід» як спрямування освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних, надпредметних) і предметних компетентностей особистості. У своїй статті «Дискусія українських педагогів щодо запровадження компетентнісного підходу в українській освіті» вона зазначає, що саме володіння ключовими компетентностями надає орієнтири здатності людини в сучасному суспільстві, інформаційному просторі, на ринку праці, у подальшому навчальному розвитку та розвитку інтелектуального й культурного розвитку особистості.

На думку В. Хімінець, впровадження компетентнісного підходу залишилося не стільки в накопиченні знань, умінь і навичок, скільки у формуванні здатності особистості діяти на практиці та отримати здобуті знання й досвід у реальних життєвих ситуаціях. Вона вважає, що рівень якості праці майбутнього фахівця підвищує його професійну компетентність, яка охоплює єдність знань, умінь, здібностей, а також готовність працювати в складних умовах, розв'язувати професійні завдання з високим ступенем невизначеності, досягати якісних результатів і оцінювати свою професію як одну з ключових життєвих цінностей.

У низці наукових досліджень професійна компетентність майбутнього фахівця трактується як складна структура, що включає особистісні якості, знання професійної сфери, організацію й управління виробничими процесами, креативне мислення, аналітичні здібності та прагнення до самовдосконалення. Вчені в своїх дисертаціях розглядають професійну компетентність як сукупність знань і навичок, що запускають ефективність системи роботи, виконання завдань, комплекс особистісних якостей, систему професійних знань і особистісні характеристики, а також як поєднання теоретичної та практичної готовності до професійної діяльності [1; 2].

Таким чином, компетентнісний підхід сприяє розвитку ключових компетентностей у процесі навчання. Це дозволяє вважати, що основною метою реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі є не просто здобуття знань, умінь і

навичок формування, а здатність вирішувати проблеми, які виявляються під час пізнання та розуміння процесів і явищ, що вивчаються.

Згідно з науковою літературою та стратегічними документами Європи та України, цифрова компетентність є однією з ключових і базових компетентностей. Вона має наскрізний і багатофункціональний характер, що робить її актуальною практично у всіх сферах сучасної життєдіяльності.

Аналіз нормативних документів та дисертаційних досліджень показує, що дослідники трактують цифрову компетентність як складову професійну компетентність, обумовлену широким застосуванням цифрових технологій у професійній діяльності. На їхню думку, вона забезпечує вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати та обробляти дані відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства й потреб виробництва [3; 4].

Науковці мають різні підходи до визначення терміну «цифрова компетентність» у своїх дослідженнях. У нашому дослідженні ми розглядаємо цифрову компетентність як важливу складову професійної компетентності, приділяючи окрему увагу її змісту.

З огляду на розвиток суспільства в напрямку цифрової економіки та затверджену концепцію її становлення, цифровізацію трактують як «насичення фізичного середовища електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження між ними електронно-комунікаційного зв'язку, що створює інтеграцію віртуального і фізичного, тобто формує кіберфізичний простір». Важливо зазначити, що термін «цифровізація» також часто прирівнюють до «цифрової трансформації», під якою розуміють перетворення існуючих аналогових або електронних продуктів, процесів і бізнес-моделей організацій з акцентом на ефективне застосування [4].

Цікавий підхід до визначення поняття «цифровізація» пропонують дослідники В. Халін та Г. Чернова, які розглядають його у вузькому та широкому розумінні. У вузькому сенсі вони пояснюють цифровізацію як процес перетворення інформації в цифрову форму, що, на їх думку, сприяє зниженню витрат і появі нових можливостей.

У широкому розумінні цифровізація, на думку дослідників, має відповідати кільком критеріям: охоплювати сферу виробництва, бізнесу, науки, соціального життя та повсякденного побуту; супроводжуватися ефективним використанням отриманих результатів; забезпечувати доступність результатів усім користувачам цифрової інформації, а також мати навички роботи з цифровою інформацією.

Варто зазначити, що актуальними проблемами цифровізації аграрного сектора економіки є нестача кадрів із належними цифровими компетентностями. Таким чином, підготовка майбутніх фахівців з агроінженерії, здатних професійно виконувати комплексні виробничі завдання на експлуатаційному та технологічному рівнях, з використанням інноваційних агротехнологій та техніки з цифровим обладнанням, є одним із отриманих завдань вищої та професійної передвищої освіти.

Отже, цифровізація економіки, зокрема її аграрне виробництво, вимагає наявності у фахівців з агроінженерії сформованої цифрової компетентності. В умовах діджиталізації аграрного виробництва від забезпечення наявності цифрових навичок у майбутніх агроінженерів, залежить не тільки врожайність і якість сільськогосподарської продукції, але й ефективність роботи підприємства загалом, його енергоефективність, дотримання екологічних стандартів, рентабельність тощо.

Список використаної літератури

1. Авраменко Є. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів щодо використання AgTech-інновацій у сільському господарстві. *«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)* : журнал. 2023. № 10(24) 2023. С. 188 – 197.

2. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

3. Авраменко Є. В. Сутність та структура цифрової компетентності майбутніх агроінженерів. *«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2024. № 8(36) 2024. С. 455 – 466.*

4. Самусь Т. В. Цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в умовах змішаного навчання. *«Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 5 (33).*